

سازمان آتش نشانی و خدمات
ایمنی شهرداری بهشهر

هنگام گیر کردن در آسانسور چه باید کرد؟

مقدمه :

امروزه آسانسور به عنوان وسیله‌ای جهت تسهیل در امر جابه‌جایی شهروندان، به طور گسترده در ساختمان‌ها و مراکز مختلف در سراسر دنیا استفاده می‌شود. با وجود اقدامات انجام شده جهت ایمن‌سازی آسانسورها، هر از چندی شاهد رخداد‌های ناگواری هستیم که منجر به وارد آمدن صدمه به استفاده‌کنندگان از این وسیله می‌شود. یکی از رایج‌ترین مواردی که باعث آسیب دیدن افراد می‌شود، زمانی است که مسافران سعی می‌کنند از آسانسورهایی که به هر دلیل از حرکت ایستاده‌اند خارج شوند. از این رو در بسیاری از نقاط دنیا سازمان‌های مختلفی به وجود آمده‌اند که با آموزش همگانی در زمینه استفاده ایمن و صحیح از آسانسور از طریق برنامه‌های اطلاع‌رسانی و بالا بردن آگاهی عمومی سعی در پیشگیری از این وقوع حوادث این چنینی دارند.

با افزایش ضریب نفوذ کاربرد آسانسور در ایران، بر آن شدم تا از طریق ترجمه مقالاتی که در این زمینه در نشریات معتبر جهانی منتشر شده‌اند، گامی کوچک در افزایش آگاهی هم‌وطنان عزیزمان نسبت به مقوله ایمنی آسانسور بردارم. در این راستا، مطلبی انتخاب شده است که با زبانی ساده مهم‌ترین نکاتی را که هنگام از کار افتادن آسانسور بایستی رعایت شود توضیح می‌دهد. همان طور که در ادامه خواهید دید، اهمیت چنین نکاتی تا آن جا است که این مقاله بنا به درخواست یکی از خوانندگان مجله منبع تدوین و در اختیار عموم قرار گرفته است.

*****

«دوشنبه شب مرد ۲۵ ساله‌ای که سعی داشت از آسانسوری که بین طبقات یک مرکز تجاری-تفریحی نوساز گیر کرده بود، خارج شود، در چاه آسانسور سقوط کرد و جان خود را از دست داد.» سخنگوی آتش نشانی - گزارش تلویزیون کومو- سیاتل - ۲۰ فوریه ۲۰۰۶

«صبح امروز پاهای مردی که سعی داشت از آسانسور حامل گروهی که از یک مهمانی بازمی‌گشتند خارج شود، قطع شد.» نسخه آنلاین روزنامه نیویورک پست - ۲۰ می ۲۰۰۶

«پسر ۱۷ ساله‌ای که در اردوی تیم فوتبالی در دانشگاه آرکانزاس حضور داشت؛ زمانی که می‌خواست از آسانسوری که بین طبقات ساختمان دانشکده گیر کرده بود خارج شود، گیر افتاد.» اخبار صبحگاهی - ۲۱ ژوئن ۲۰۰۶

در مقام معمار، مالک ساختمان، مشاور فنی آسانسور، مهندس، بازرس و مسافر؛ عناوینی مانند آن چه در بالا آمد توجه ما را به خود جلب می‌کند. ما هر روز از آسانسورها استفاده می‌کنیم. ما زندگی خود را صرف طراحی، نصب و بازرسی آسانسور

سازمان آتش نشانی و خدمات
ایمنی شهرداری بهشهر

یا قطعات آن می‌کنیم. اتفاق جالبی نیست که مردم در آسانسور گیر بیافتند، درداورتر وقتی

است فردی که سعی دارد به تنهایی از آسانسور خارج شود، آسیب ببیند.

در شماره آوریل ۲۰۰۶ مجله دنیای آسانسور، یکی از خوانندگان پیشنهاد کرد تا مقاله راهنمایی نوشته شود تا به مدیران ساختمان و مستاجرها بیاموزد وقتی در آسانسور گیر افتاده‌اند چکار کنند. او پیشنهاد کرد مقاله شامل آمار و نمونه‌هایی برای تأکید بر این نکته باشد که ترک کردن کابین آسانسور ممکن است نتایج وخیمی را به دنبال داشته باشد و همچنین پروتکلی را

توصیه کند تا شاید این مشکل حل شود. این سه حادثه اخیر که در بالا به آن اشاره شد، کافی بود تا درخواست این خواننده اجابت و این مقاله تهیه شود.

درک مسأله

آسانسور به سه دلیل عمده از کار می‌افتد:

۱- قطع برق ساختمان

۲- استفاده نادرست مسافر از آسانسور

۳- نقص مکانیکی و الکتریکی

برق ممکن است برای چند دقیقه یا چند ساعت قطع شود، گاهی تا چند روز و در موارد بسیار نادر قطع برق ممکن است هفته‌ها طول بکشد. دلایل قطع برق عبارتند از:

- نابهنجاری در سرویس دهی از سوی شرکت برق یا در اثر طوفان‌های الکتریکی (مانند رعد و برق)
- تصادفات، مثلاً وسیله نقلیه‌ای با تیر برق‌رسانی برخورد کند و ترانسفورماتوری را از خط خارج کند.
- کمبود انرژی، مشابه کمبود انرژی سال ۲۰۰۱ که کالیفرنیا را با تجربه خاموشی نوبتی مواجه ساخت. (خبرگزاری سی‌ان‌ان - ۱۹ مارس ۲۰۰۱)
- خطای انسانی، مشابه خاموشی سال ۲۰۰۳ که جریان برق را بین نیویورک در شرق، تورنتو در شمال و دیترویت میشیگان در غرب قطع کرد. (خبرگزاری سی‌ان‌ان - ۱۵ اگوست ۲۰۰۳)

سازمان آتش نشانی و خدمات
ایمنی شهرداری بهشهر

● بلايای طبیعی، مشابه قطع برق طولانی مدت ناشی از گرید کاترینا در سال ۲۰۰۵ (خبرگزاری

فاکس نیوز - ۲۹ آگوست ۲۰۰۵)

استفاده نادرست انسانی زمانی رخ می دهد که مسافران سیستم های مکانیکی یا الکتریکی آسانسور را دستکاری کنند. مواردی هم چون سوار شدن بیش از حد ظرفیت، باز کردن درها با توسل به زور، نگه داشتن آسانسور و استفاده از زنگ اعلام خطر (به جز در مواقع اضطراری) از این دسته است. استفاده نادرست از آسانسور تهدیدی جدی برای امنیت مسافران به حساب می آید.

نقایص مکانیکی و الکتریکی یک آسانسور را می توان با نقص فنی یک خودرو مقایسه کرد. تفاوت این جا است که وقتی نقایص بروز می کند، احتمال گیر افتادن مسافران آسانسور نسبت به مسافران خودرو بیشتر است.

اقدامات مناسب :

بسیاری از مردم گمان می کنند می توانند به سلامت از آسانسور خارج شوند. بیرون پریدن یا بالا رفتن از آسانسور به شدت غیر عاقلانه است. بسیار از حوادث در حوزه آسانسور نتیجه زمانی است که مردم تلاش می کنند خودشان از آسانسور خارج شوند.

متخصصان آسانسور و افراد دیگری که در این صنعت مشغول به کار هستند، به افرادی که در آسانسور مانده اند این توصیه ها را می کنند:

- در آسانسور بمانید. آسانسور سقوط آزاد نمی کند و ایمن است. شما در امان هستید.
- مردم را در کابین نگه دارید. مسافران آسانسور نایستی با اهرم انداختن درها را باز کنند. درها به دلیلی بسته هستند. توسل به اهرم برای باز کردن درها ممکن است مانع از حرکت آسانسور به منظور نجات دادن مسافران شود.
- نگران هوا نباشید. کابین آسانسور در برابر جریان هوا ایزوله نیست. اکسیژن شما تمام نمی شود.
- نگران ماندن در تاریکی نباشید. سیستم روشنایی اکثر آسانسورها هنگام توقف آسانسور همچنان کار می کند. حتی اگر جریان برق قطع شود، بسیاری از آسانسورها مجهز به سیستم باتری پشتیبان برای تأمین روشنایی اضطراری هستند.

● خونسرد و صبور باشید. سعی کنید دیگران را آرام نگه دارید.

سازمان آتش نشانی و خدمات
ایمنی شهرداری بهشهر

● با افرادی که خارج از آسانسور هستند تماس بگیرید.

● هنگام باز شدن درهای آسانسور توسط تیم نجات، از آن‌ها فاصله بگیرید.

● روی زمین بنشینید. با این کار وقتی آسانسور دوباره حرکت کند تعادل تان به هم نمی‌خورد.

اکثر ما با راهنمای ASME A17.4 برای مواقع اضطراری آشنا هستیم. در بخش ۱,۱ راهنما آمده است:

«توصیه می‌شود هرگونه عملیات نجات مسافران از داخل کابین آسانسور تحت نظارت مستقیم پرسنل آسانسور انجام شود، چرا که این افراد به واسطه تجربه و تخصص خود، تدبیر لازم برای فائق آمدن بر خطرات پیچیده احتمالی را دارا هستند... در شرایط اضطراری، عملیات نجات مسافران بایستی توسط پرسنلی انجام که به دقت انتخاب شده و آموزش دیده‌اند...»
(تأکید توسط نویسنده اضافه شده است).

سازمان آتش نشانی و خدمات
ایمنی شهرداری بهشهر

بخشی از نقل قول بالا جهت تأکید بر نکاتی چند ایرانیک شده است. سازندگان آسانسور سعی دارند آسانسورهایی را طراحی کنند و بسازند که به راحتی قابل استفاده برای کاربر باشد و در به دست آوردن اطمینان حمل و نقل عمومی موفق عمل کند. سادگی بیش از حد فشردن یک دکمه و فراخوانی آسانسور به طبقه مورد نظر می‌تواند گمراه کننده باشد. منطق سیستم کنترلی، عملکرد

و مکانیک آسانسور به غایت پیچیده است. عملیات نجات مسافران باید توسط پرسنل واجد شرایطی انجام شود که به دقت انتخاب شده و آموزش دیده‌اند. دستورالعمل ASME A17.4 جایی برای تفسیرهای شخصی باقی نگذاشته است. مسافرانی که در آسانسور مانده‌اند و صلاحیت لازم را ندارند، نباید سعی کنند از آسانسور خارج شوند یا به افرادی که در آسانسور گیر افتاده‌اند کمک کنند تا بیرون بیایند.

برقراری ارتباط: کلید حل مشکل

بینیم کسی که در آسانسور گیر کرده است چطور می‌تواند به نحو مقتضی با افراد بیرون آسانسور ارتباط برقرار کند:

● استفاده از زنگ خطر آسانسور

● استفاده از تلفن موقعیت‌های اضطراری تعبیه شده در کابین

● روش قدیمی و موثر فریاد زدن و کوبیدن به در آسانسور

● استفاده از تلفن همراه

زنگ خطر اطلاعات اندکی را به افراد بیرون آسانسور می‌دهد و تنها نشان می‌دهد که آسانسور در جایی از ساختمان گیر کرده است و کسی داخل آن است. با تلفن اضطراری استفاده کننده آسانسور به شخص آموزش دیده و خبره‌ای وصل می‌شود. اگر به دلیلی تلفن اضطراری کار نکند، نباید تأثیر داد و فریاد و مشت زدن به در آسانسور را دست کم بگیرید. مسئول ساختمان ممکن است از نزدیکی آسانسور رد شود و بشنود. هنگامی که تلفن همراه آنتن می‌دهد، ابزار بسیار موثری خواهد بود.

به مجرد این که ارتباط شفاهی برقرار شد، کسی که در آسانسور است بایستی نام ساختمان، شماره آسانسور (اغلب روی صفحه فرمان بالای کلیدها یا داخل در کنار تلفن نوشته شده است)، شماره طبقه‌ای که آسانسور در آن گیر کرده است (اگر

مشخص باشد)، شرح خلاصه‌ای از مشکل، تعداد و شرایط کسانی که در آسانسور مانده‌اند (شامل نیازهای پزشکی یا شرایط اضطراری) و هر گونه اطلاعات مفید دیگر را به اطلاع مسئول امر برساند.

سازمان آتش‌نشانی و خدمات
ایمنی شهرداری بهشهر

مسئولان جوابگویی تماس‌های اضطراری آموزش دیده‌اند که نسبت به فرستادن پرسنل مناسب و باصلاحیت اقدام کنند. به هر حال، زمانی که برقراری تماس تلفنی اضطراری امکان پذیر نباشد و کسی که بیرون از آسانسور است به واسطه فریاد زدن یا از طریق تلفن همراه در جریان امر قرار می‌گیرد، سرنشینان آسانسور می‌توانند به فردی که پاسخ می‌دهد کمک کنند تا با افراد مناسب تماس بگیرد.

یک تقاضای مفید می‌تواند به این صورت باشد: «لطفا کمک خبر کنید. ما در آسانسور در طبقه چهاردهم فلان ساختمان گیر افتاده‌ایم. شماره آسانسور الف-۱۲ است. پنج نفر هستیم و حال همه خوب است. لطفا با مدیر ساختمان تماس بگیرید تا شرکت سازنده آسانسور را خبر کند.»

اگر مورد اضطراری پیش آمده باشد، مثلاً یکی از مسافران از بیماری قلبی رنج می‌برد، از کسی که پاسخگو است بخواهید بلافاصله با اورژانس تماس بگیرید. وقتی که از تلفن همراه استفاده می‌کنید، در شرایط اضطراری سرنشینان آسانسور باید خودشان مستقیماً با اورژانس تماس بگیرند. (دقت داشته باشید وقتی از تلفن همراه برای تماس با اورژانس استفاده می‌کنید، تماس گیرنده باید تا حد ممکن با ذکر جزئیات محل خودش را اطلاع دهد، چرا که اپراتور اورژانس از یک خط تلفن عادی یا شبکه محلی استفاده می‌کند و نمی‌تواند محل شما را تشخیص دهد.) در موارد غیر اضطراری، شرکت آسانسور از موثرترین راه برای فائق آمدن بر این وضعیت آگاه است و بایستی پیش از دیگران در جریان امر قرار داده شود.

مدیران ساختمان بایستی کنش و واکنش داشته باشند

مدیران ساختمان و عموم مردم می‌توانند با پرسیدن درباره اطلاعاتی که در بالا آمد و برقراری تماس با پرسنل مناسب و واجد شرایط به کسانی که در آسانسور گیر کرده‌اند کمک کنند تا از پس مشکل برآیند. مدیر ساختمان بایستی تمامی اطلاعات بایستی را در اختیار شرکت سازنده آسانسور (در موارد غیر اضطراری) یا اورژانس (در موارد اضطراری) قرار دهد. بیشتر مدیران ساختمان صلاحیت این را ندارند به مسافران کمک کنند تا به سلامت از آسانسور خارج شوند. هم مسافرانی که گیر افتاده‌اند و هم مدیران ساختمان باید منتظر افراد واجد شرایط و آموزش دیده بمانند. وقتی که همه منتظر هستند، مدیران ساختمان باید با مسافران گیر افتاده در ارتباط باشند، آن‌ها را آرام نگه دارند و به آن‌ها اطمینان دهند که کمک در راه است. این وظیفه بسیار خطیری است.

بخش ۱،۳،۱ از دستورالعمل ASME A17.4 بیان می‌کند که: «پرسنل مسئول در ساختمان باید فوراً با سرنشینان کابین تماس بگیرند و به آن‌ها اطلاع دهند که جای‌شان امن است، اقدامات برای نجات آن‌ها در جریان است... از آنجایی که درها

ممکن است باز شوند باید از درها فاصله لازم را بگیرند و باید از سیگار کشیدن خودداری کنند.» برای این که از آرامش و راحتی مسافران مطمئن شوند، لازم است که ارتباط با آنها حفظ شود.

سازمان آتش نشانی و خدمات
ایمنی شهرداری بسطهر

اقدامات دیگری که مدیران ساختمان می توانند انجام دهند

صاحبان و مدیران ساختمان می توانند اقدامات زیر را برای پیشگیری موارد از کار افتادن آسانسور که در اثر قطع برق رخ می دهد انجام دهند:

● استفاده از یک ژنراتور به منظور تأمین برق اضطراری برای آسانسور.

ژنراتور می تواند در کنار سیستم برق رسانی آسانسور جهت تأمین برق سیستم های روشنایی، سیستم های تلفن، سیستم های کامپیوتری و تجهیزات ویژه ای که نیازمند برق دائمی هستند، به کار رود.